

Világszenzáció egy ipari parkban

L. SIMON LÁSZLÓ

A MAGYAR NEMZETI
MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA

Mi közülük van egy ipari parkhoz a honfoglaló magyarság ötvösművészeti csodáinak, a tarsolylemezeknek? – kérdezhetné joggal az olvasó. A válasz egyszerű: a közelmúltban Páty határában egy ipari park építését megelőző régészeti feltáráskor két új, teljesen ép tarsolydíszítés került elő, közülük az egyik világszenzációnak számít, mert ezüstvereteit a rózsabogár zöld kitinpáncéljával díszítették. A Magyar Nemzeti Múzeumban gyorsan kiállítást szerveztünk a két új darab köré, bemutatva az összes eddig fellelt magyar tarsolyt, illetve tarsolylemezt. Múzeumtörténeti szenzáció a kamarakiállítás, még sosem láthatta egyben a közönség az összes ismert leletet.

Az utóbbi időben újra fellángolni látszik a vita a régészet társadalmi hasznosságáról, különösen arról, szabad-e, szükséges-e régészeti munkát végezni az úgynevezett nagyberuházásoknál. Kétségtelen, hogy ha nincs a nagyberuházást megelőző feltárás, ez a magyarság szempontjából kiemelkedő értéket képviselő, a világ bármely nagy múzeumában bemutatható lelet jó eséllyel megsemmisült volna a dühöngő dózerek munkálkodása közben. Esetleg illegálisan dolgozó fémkeresők lopják el.

Sokan azt vélelmezik, hogy túlárassák a régészeti munkát, pedig a mai árak mellett a bevételek sok esetben már nem is fedezik a feltáró szervek kiadásait. A jogalkotó hatósági árat ír elő a négyzetméterenkénti feltárási díjra, ez ma 2520 forint, tíz éve pedig 3150 forint volt – s közben az árak, valamint a javarészt alvállalkozók által piaci alapon végzett gépi és kézi földmunka díja nem csökkent. Szomorú, de sajnos nem egy régészeti tevékenységet végző múzeum régészeti bevételeiből egészíti ki a működési forrásait, hiszen a fenntartó önkormányzat nem ad elégséges forrást a működésükhöz. Sőt, vannak olyan városok is, amelyek elvesznek a múzeumaik régészeti bevételeiből.

Tavaly a kormány döntésének megfelelően létrejött a Magyar Nemzeti Múzeum és a Várkapitányság régészeti részlegeinek az integrációja. Az MNM Nemzeti Régészeti Intézet felállásával hosszú évek

főösleges párhuzamossága szűnt meg. A régóta várt egyesülés igazi sikertörténet lett, aminek eredménye, hogy végre a beruházói és az építőipari kivitelezői igényeket is figyelembe lehet venni. Ma elmondhatjuk: soha nem volt ilyen hatékony régészeti feladatellátás az országban, és szerencsére ezt mondják a nagy állami beruházásokat végző szervek – például a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. –, valamint a Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter mellett fantasztikus munkát végző Nemzeti Befektetési Ügynökség is. Régészeti munkát persze nemcsak a Magyar Nemzeti Múzeum folytat, hanem

minden megyei hatókörű múzeum és a területi intézmények is. A régészetre fordított pénzek nagy része visszakerül a gazdaságba, az építőipari cégekhez, illetve maga a terület is jelentős foglalkoztató, így érdemi tb- és szja-bevételekkel segíti a költségvetést.

Bár sokan feltételezik, a régészet valójában nem nehezíti a beruházásokat, erre a jogszabály sem adna lehetőséget: időkorlát van, a feltárási díjat maximálták, ráadásul a múzeumok mindig a lehívható keretösszegegen belül végzik el a feladatot. Csak egy szemléletes példa: a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti intézete idén már közel ezer projektre szerződött le, s még egy esetben sem volt csúszás vagy beruházói panasz, kivitelezői elégedetlenség.

A pátyi példa is azt mutatja, a nagyberuházásokat nem lehet kivenni a régészetileg érintett területek sorából. Nem is lenne értelme. Mi van, ha éppen egy nagyberuházáskor kerül elő az új „Seuso-kincs”? Magyarország részese a vallettai egyezménynek, amely rögzíti, hogy hol, hogyan és mit kell a régészeknek megmenteniük őseink földben található, az állam tulajdonát képező kincsei közül. Szerencsére nemzeti elkötelezettségű, polgári kormánya van hazánknak, így fel sem merül, hogy kilépjünk egy ilyen fontos egyezményből. Folytatni lehet az értékmentő munkát, amelynek legfrissebb eredménye minden idők legfontosabb időszakai kamaratárlata. |m|

„Soha nem volt ilyen hatékony régészeti feladatellátás az országban”